

GOSPODARSKA KRIZA IN ODLOČANJE ZA PODJETNIŠKO POT

ECONOMIC CRISIS AND DECISION MAKING FOR ENTREPRENEURIAL ACTIVITY

mag. Malči Grivec, viš. pred.¹⁵¹

Povzetek: *Po nekaj letih pesimističnih napovedi danes ugotavljamo, da gospodarstvo okreva. K temu pa so prav gotovo prispevali posamezniki, ki so se kljub krizi ali celo zaradi nje odločili za samostojno podjetniško pot. Podjetniki namreč prispevajo pomemben delež h gospodarski rasti tako v Sloveniji kot v svetovnem gospodarstvu. Zavedati se namreč moramo, da ne samo ustvarjajo nova delovna mesta, ampak tudi kreirajo vedno nove proizvode, kar prispeva k višji kakovosti življenja vseh nas. Zato je zelo pomembno, da je okolje za njihove začetke in delovanje uspešno. V prispevku tako preverjamo pogled Slovencev na pogoje za podjetništvo ter njihovo osebno motiviranost za podjetniško udejstvovanje.*

Ključne besede: *podjetništvo, motivi za podjetniško aktivnost, pogoji za podjetništvo, Slovenija.*

Abstract: *After a few years of pessimistic forecasts, today we can conclude that the economy is recovering. The fact is that the recovery state has also been achieved with the help of individuals who, despite the crisis or even due to it, decided to take a separate entrepreneurial way. Moreover, the entrepreneurs contribute a significant proportion to the economic growth in Slovenia, as well as in the global economy. We need to realise that besides offering new job opportunities, they also create new products, contributing to a higher quality of life for everybody. Therefore it is very important that the environment is successfully oriented towards founding and functioning of the entrepreneurial activity. In the paper we wanted to check the view of Slovenians on the conditions for entrepreneurship, as well as their personal motivation for entrepreneurial activity.*

Key words: *entrepreneurship, motives for entrepreneurial activity, conditions for entrepreneurship, Slovenia.*

1. UVOD

Že dolgo časa je znano dejstvo, da je za gospodarski razvoj pomemben človeški kapital in ne več toliko fizično premoženje. Nekateri celo pravijo, da družba, ki ima znanje, razpolaga z neomejenimi viri. Prav tako pa lahko trdimo, da so gonilo gospodarskega razvoja podjetniki. To še posebej velja za Slovenijo, kjer skoraj polovico podjetij predstavljajo samostojni podjetniki posamezniki. Zato je še toliko pomembnejše, da sta gospodarsko okolje in družbena klima na splošno naklonjena iniciativnim posameznikom, ki

151 Visoka šola za upravljanje in poslovanje Novo mesto, Na Loko 2, 8000 Novo mesto, Slovenija

želijo stopiti na podjetniško pot. Zato ne preseneča, da je v zadnjem obdobju na vseh področjih, začeni v osnovnih šolah, dan velik poudarek podjetništvu.

2. PODJETNIŠTVO IN PODJETNIŠKO OKOLJE V SLOVENIJI

2.1. POJEM PODJETNIŠTVO IN MOTIVI ZA PODJETNIŠTVO

S pojmom podjetništvo in podjetnik se ljudje srečujemo vse od začetka menjave. Tako Antončič in sodelavci [1] kot enega izmed prvih podjetnikov, ki so ga razumeli kot posrednika oz. osebo, ki vzpostavlja trgovske poti z Daljnim vzhodom, imenujejo Marca Pola. Vse od takrat naprej pa se pojem podjetniško in podjetnik razvijata v skladu s prakso. Podjetništvo danes tako razumemo kot proces, ki mu podjetniki namenjajo svoj čas in prizadevanja, pri tem pa prevzemajo pripadajoča finančna, psihična in družbena tveganja za ustvarjanje nečesa novega, vrednega. Za vse to pa prejmejo pripadajoče nagrade v obliki denarja, osebnega zadovoljstva in neodvisnosti [2].

V središču tega procesa je podjetnik, ki s svojim vedenjem, trdim delom, željo po uspehu, intuicijo ter z znanjem in izkušnjami premika meje napredka in gradi svoje sanje [3]. V povezavi s tem Glas in sodelavci [4] pojem podjetnik razumejo kot osebo, ki ustvari nov posel, pri čemer se srečuje s tveganji in negotovostjo, da bo v prihodnosti dosegla dobiček in rast v poslovni priložnosti, za katero skuša zbrati potrebne vire, da bi jo kar najbolje izkoristila. A ker uspeh ni zagotovljen, je odločitev za podjetniško pot pogosto težka. Razlog za to je tudi v tem, da posameznik pogosto ne pozna pojma in se ne zaveda, za kaj pravzaprav gre. Ob tem Jagodic in Dermol [5] posebej izpostavljata tudi strah, ki ga mnogi čutijo, ko razmišljajo o možnostih in nevarnostih, ki jih lahko podjetništvo prinese. Prvi pogoj za ustanovitev podjetja je tako dobra poslovna ideja. Zato

Mag. Malči Grivec je diplomirala na Ekonomski fakulteti v Ljubljani z naslovom diplomske naloge Denarna politika Banke Slovenije v letih njenega obstoja (mentorizr. prof. dr. Ivan Ribnikar), za katero je prejela nagrado Banke Slovenije ter Fakultetno Prešernovo nagrado. Leta 2009 je pod mentorstvomizr. prof. dr. Maje Makovec Brenčič na Ekonomski fakulteti v Ljubljani magistrirala z magistrsko nalogo Tržno komuniciranje in etično sporna dejanja ponudnikov na trgu. Za magistrsko nalogo je prejela Trimovo raziskovalno nagrado. Trenutno je doktorska študentka na Fakulteti za poslovne in upravne vede Novo mesto, kjer pod mentorstvom doc. dr. Milene Kramar Zupan pripravlja doktorsko disertacijo z naslovom Vpliv oglaševanja zdravil na potrošnike in zdravnike.

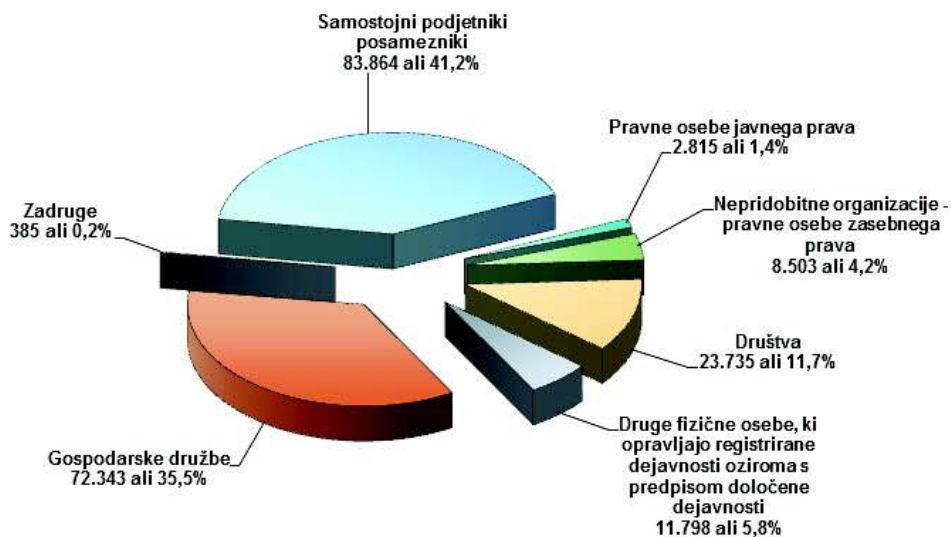
Na Visoki šoli za upravljanje in poslovanje Novo mesto je zaposlena od 2004, najprej kot asistentka za področje ekonomike, kasneje kot predavateljica oz. višja predavateljica. Trenutno je nosilka predmetov podjetništvo, računovodstvo in poslovne finance. Razvoj stroke z omenjenih področjih ter s področja trženjskega komuniciranja in poslovne etike spremlja tudi na mednarodnih znanstvenih konferencah in simpozijih, na katerih aktivno sodeluje. Je avtorica oz. soavtorica monografij in študijskih gradiv ter znanstvenih člankov. Od leta 2010 do 2014 je bila prodekanica za študijske zadeve, od 1. 1. 2015 pa je dekanica šole.

Antončič in sodelavci [6] pravijo, da se posameznik za samostojno podjetniško pot odloči, ko ugotovi, da je ustanovitev podjetja zaželena in možna. To pa prepoznajo le ljudje z določenimi lastnostmi in v primernem okolju. Omerzel Gomezelj in Kušce [7] tako pravita, da sta se skozi čas oblikovala dva ključna dejavnika (1): osebnostne lastnosti posameznika in (2) vpliv okolja. Pod prvi dejavnik tako uvrščamo sposobnost motiviranja ljudi za doseganje ciljev in organizacijske sposobnosti. Prav tako avtorici izpostavljata željo po neodvisnosti, potrebo po dosežkih oz. dokazovanju, sposobnost prepoznati poslovno priložnost, željo po kontroli in pripravljenost prevzeti tveganje. Prav gotovo so torej oznake, da je podjetnik inovator, razvijalec in uresničevalec, ki je sposoben prepoznati oz. celo spodbuditi tržno potrebo in na njeni osnovi z razvojem podjetniške ideje ustvariti podjetniško priložnost [8], na mestu.

Spodbudno pa mora biti tudi okolje. Tako načeloma velja, da bo kultura, ki ceni ljudi, ki so uspešno ustvarili nov posel, proizvedla več novih podjetij kot kultura, ki tega ne ceni [9]. Poleg socialnih in kulturnih norm Omerzel Gomezelj in Kušce [10] tako navajata tudi primerno finančno okolje, izobraževanje in usposabljanje, primerno podporno infrastrukturo ter ustrezno zakonodajno in davčno okolje.

2.2. PODJETNIŠKO OKOLJE V SLOVENIJI

V Sloveniji se je pomen podjetništva pokazal takoj po osamosvojitvi. Dejstvo namreč je, da gre za majhen trg, kjer je prostora za velika podjetja malo. Kljub vsemu pa v Sloveniji ni širokega družbenega konsenza o pomembnosti podjetništva in njegovi vlogi za gospodarsko rast in družbeni razvoj [11]. Ne glede na vse je danes v Sloveniji 95 % vseh podjetij mikropodjetij [12]. In sicer je bilo 30. 9. 2015 zabeleženih 203.443 poslovnih subjektov, katerih organizacijska oblika je razvidna iz spodnje slike [13].

Slika 1: Poslovni subjekti v Republiki Sloveniji na dan 30. 9. 2015

Tudi v prihodnje naj bi bila v Sloveniji gospodarska rast odvisna predvsem od zmožnosti nastajanja manjšega števila hitro rastočih podjetij, ki jim bo uspelo razviti globalne tržne niše z visoko dodano vrednostjo [14]. Kar pa ne preseneča, saj raziskave kažejo, da so slovenski podjetniki prepričani v lastno znanje, izkušnje in sposobnosti, ob tem imajo posamezniki, v primerjavi z drugimi evropskimi državami, relativno visoka pričakovanja glede rasti podjetij [15]. A menimo, da bo tako le, če bodo odpravljene pomanjkljivosti, ki jih

podjetniki izpostavljajo. In sicer najpogosteje omenjajo administrativne obremenitve in težave pri pridobivanju finančnih sredstev [16]. Kako so se v tem obdobju razmere spremenile, predstavljamo v nadaljevanju prispevka, kjer predstavljamo rezultate lastne raziskave med Slovenci v letu 2014.

3. ODNOS SLOVENCEV DO PODJETNIŠTVA IN NJIHOVO ODLOČANJE ZA PODJETNIŠKO POT

3.1. METODE IN OPIS INSTRUMENTA

Pregled strokovne in znanstvene literature je bil narejen s pomočjo različnih baz podatkov in COBIB.SI (Vzajemna bibliografsko-kataloška baza podatkov). Aktualne podatke o stanju podjetništva v Sloveniji smo pridobili s pregledom spletnih strani Statističnega urada Republike Slovenije ter evidenc Agencije Republike Slovenije za javnopravne evidence in storitve (AJPES). Pri tem so bile uporabljene deduktivna in induktivna metoda ter metoda kompilacije. Za empirični del smo uporabili neeksperimentalno kvantitativno metodo raziskovanja.

Tehnika zbiranja podatkov je bila anketiranje. Kot instrument raziskovanja smo uporabili strukturiran vprašalnik. In sicer je šlo za spletno anketo, ki smo jo izvedli s pomočjo portala www.1ka.si.

Vprašanja so bila v glavnem zaprtega tipa, so pa imeli anketiranci pri posameznih vprašanjih možnost, da dopišejo svoj pogled na temo, kar pomeni, da smo uporabili tudi polodprti tip vprašanj. Vprašanja so bila oblikovana na osnovi pregledane literature in virov.

3.2. OPIS VZORCA

Za potrebe raziskave smo se odločili za priložnostno vzorčenje, ki je ena izmed oblik neverjetnostnega vzorčenja. To je tudi sicer v praksi nadvse razširjeno, saj so taki vzorci mnogo cenejši in izvedbeno hitrejši. Velja, da se ocene velikokrat ne razlikujejo od ocen verjetnostnih vzorcev [17]. Dejstvo pa je, da tovrstno vzorčenje ne omogoča ugotavljanja natančnosti vzorčnih ocen in z njim povezanih postopkov preizkušanja domnev o značilnosti populacije ter določanja zaupanja vzorčnih ocen [18].

Priložnostno vzorčenje, ena najbolj enostavnih oblik neverjetnostnega vzorčenja (Kalton in Vehovar, 2001), temelji na izbiri vzorčnih enot, ki so najlažje dosegljive. A se moramo zavedati, da je pri tem možnost za reprezentativnost vzorca majhna [19], zato je rezultate tovrstnih raziskav tvegano uporabljati za sklepanje o celotni populaciji, saj je pri takih vzorcih precejšnja verjetnost, da pride do pristranskosti [20]. Nedvomno pa so pridobljeni rezultati lahko pokazatelj stanja na področju odnosa do podjetniškega udejstvovanja v Sloveniji.

V raziskavi je sodelovalo 320 anketirancev, med katerimi je bilo 72 % žensk. Večina anketirancev je bila stara med 21 in 51 let. Starostna struktura vzorca je bila namreč sledeča: do 20 let je bilo starih 7 % anketirancev, od 21 do 30 let 44 % anketirancev, od 31 do 40 let 21 % anketirancev, od 41 do 50 let 19 % anketirancev, od 51 do 60 let 8 % anketirancev in nad 60 let 2 % anketirancev.

V vzorec so bile zajete osebe z različno visoko doseženo formalno izobrazbo, pri čemer med anketiranci ni bilo nikogar s samo osnovnošolsko izobrazbo ali še nižjo. Sicer pa je 27 % anketirancev imelo končano poklicno ali štiriletno srednjo šolo, 8 % jih je imelo končano višjo šolo, visoko šolo oz. prvo bolonjsko stopnjo je imelo končano 28 % anketirancev, 18 % anketirancev je zaključilo univerzitetni študij oz. drugo bolonjsko stopnjo, 9 % anketirancev pa je imelo znanstveni magisterij ali doktorat.

Vzorec je vključeval prebivalce Slovenije iz vseh statističnih regij, pri čemer je največ anketirancev iz jugovzhodne Slovenije (51 %) in osrednjeslovenske regije (28 %). Ostale regije pa so bile v vzorcu zastopane v manjših (enakomernih) deležih.

Pri demografskih podatkih nas je zanimal tudi zaposlitveni status anketirancev. Med v vzorec zajetimi anketiranci jih je bilo 64 % zaposlenih (od tega 38 % v gospodarstvu), 11 % je bilo študentov, 8 % samozaposlenih in po 1 % anketirancev pa so predstavljali bodisi upokojenci bodisi kmetje in gospodinje. Med anketiranci je bilo tudi 14 % brezposelnih.

3.3. OPIS POTEKA RAZISKAVE IN OBDELAVA PODATKOV

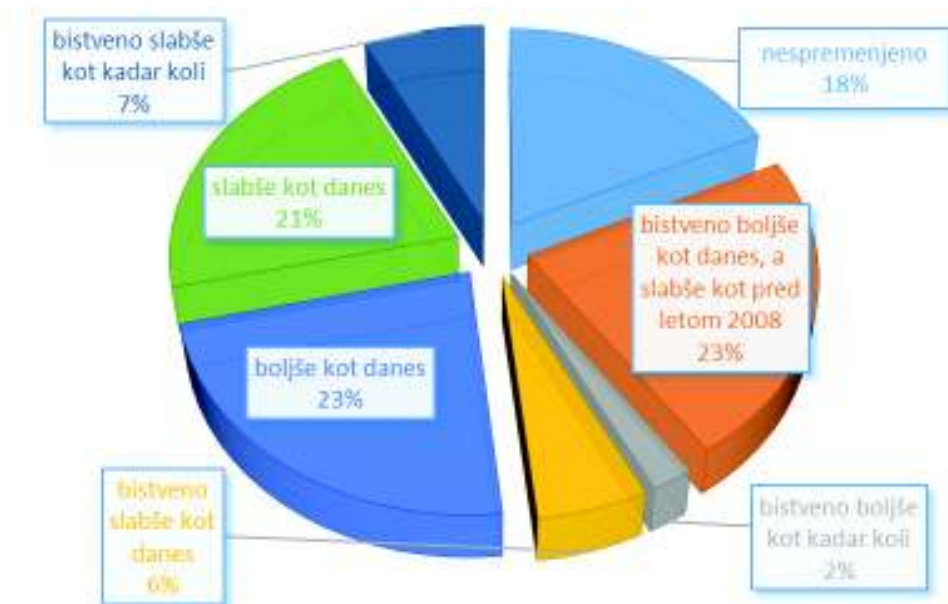
Raziskava je bila narejena med prebivalci Slovenije, in sicer smo povezavo do spletne ankete po e-pošti posredovali osebni bazi naslovnikov, pri čemer smo naslovnike prosili, da povezavo do ankete posredujejo naprej. Prav tako smo anketo objavili na različnih socialnih omrežjih (Facebook, Twitter ...), kjer so jo posamezniki prav tako posredovali naprej. Raziskava je potekala od 7. februarja do 15. marca 2014. Sodelovanje v raziskavi je bilo prostovoljno, vsem anketirancem pa je bila zagotovljena anonimnost.

Podatke, ki smo jih dobili s pomočjo anketnega vprašalnika, smo obdelali s pomočjo računalniških programov Microsoft Windows Excel in IBM SPSS Statistics 21.

4. REZULTATI RAZISKAVE O PODJETNIŠKI NARAVNANOSTI SLOVENCEV

4.1. PODJETNIŠKO OKOLJE DANES IN JUTRI

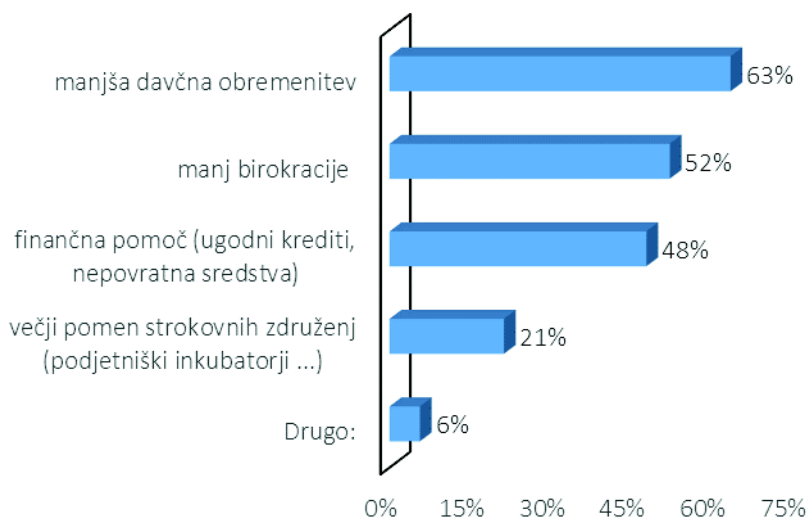
Na podlagi pregledane literature in aktualnih podatkov ugotavljamo, da so pogledi posameznikov na krizne razmere različni. Tako se nekateri prepustijo malodušju, spet drugi aktivno iščejo poti za izhod iz nastale situacije. Zato nas je za namene te raziskave najprej zanimalo, ali menijo, da je slovensko okolje za podjetništvo spodbudno. Na podlagi rezultatov ankete ugotavljamo, da po mnenju anketirancev slovensko okolje v letu 2014 na podjetniško aktivnost ni delovalo spodbudno, saj tako meni kar 83 % anketirancev. Prav tako pa anketiranci niso ravno optimistični glede prihodnosti, kar prikazuje spodnja slika.

Slika 2: Pogled na podjetniško okolje v Sloveniji čez 5 let

Tako 52 % anketirancev meni, da bo podjetniško okolje v Sloveniji čez 5 let nespremenjeno ali celo slabše, od tega jih celo 9 % meni, da bo stanje bistveno slabše kot danes (leto 2014) oz. bistveno slabše kot kadar koli. Na drugi strani pa 23 % anketirancev meni, da bodo razmere bistveno boljše kot v letu 2014, a še vedno slabše kot pred letom 2008.

V nadaljevanju raziskave smo tudi preverjali, katera področja so tista, ki bi jim odgovorni morali posvetiti več pozornosti, da bi bilo okolje v Sloveniji podjetnikom prijaznejše (slika 3). Tako je kar 63 % anketirancev menilo, da je potrebna sprememba na področju davkov v smeri manjše davčne obremenitve. Prav tako več kot polovica anketirancev meni, da bi bilo potrebno zmanjšati birokracijo. Anketiranci pogrešajo tudi večjo finančno pomoč, saj jih 45 % meni, da bi morali podjetniki imeti dostop do ugodnih kreditov ter nepovratnih finančnih sredstev.

Slika 3: Potrebni ukrepi za izboljšanje podjetniškega okolja v Sloveniji

Poleg omenjenega pa so izpostavili tudi pomen boja proti korupciji oz. nujo po njenem zmanjšanju ter zmanjšanje poslovanja na podlagi vez in poznanstev (nepotizem). Prav tako bi

bilo potrebno več narediti za zmanjšanje plačilne nediscipline. Nekateri izpostavljajo tudi več medsebojnega zaupanja in splošno spoštovanje etičnih norm. K večji podjetniški aktivnosti pa naj bi po mnenju anketirancev prispevala tudi zgodnja vzgoja za podjetništvo.

Po oceni stanja podjetniškega okolja smo želeli proučiti tudi, zakaj se posamezniki odločajo za samostojno podjetniško pot ter koliko k temu prispevajo posamezni dejavniki.

4.2. ODLOČITEV ZA PODJETNIŠTVO

V tem sklopu vprašanj smo anketirance najprej vprašali, kateri so po njihovem mnenju najpogostejši razlogi Slovencev, da se kot posamezniki odločijo, da bodo stopili na pot podjetništva (slika 4).

Slika 4: Razlogi za podjetniško udejstvovanje Slovencev

Anketiranci so kot najpogostejši razlog za odločitev za podjetništvo navedli nujo, ko posameznik nima drugih možnosti za dohodek (36 % anketirancev). Nadalje 22 % anketirancev kot razlog navaja željo po neodvisnosti in 21 % željo po povečanju dohodka. Med anketiranci pa je bilo le 11 % takih, ki menijo, da je najpomembnejši razlog zaznana poslovna priložnost.

Zaznana dobra poslovna priložnost oz. poslovna ideja, ki je novost na trgu, je med anketiranci najpogostejši razlog (64 % anketirancev), ki bi jih prepričal, da se tudi sami začnejo ukvarjati s podjetništvom. Poleg tega pa bi se posamezniki odločili za to pot tudi, če ne bi imeli druge možnosti dohodka, torej, če bi bili brezposelni (14 % anketirancev).

Slika 5: Motivi za lastno podjetniško pot anketirancev

Ker je bilo med anketiranci tudi 10 % takih, ki bodisi so že bili podjetniško aktivni oz. so ravno ustanavljali podjetje, je bilo vprašanje o dejavnikih, ki vplivajo na podjetniško aktivnost v Sloveniji, na mestu.

Ocenjevane trditve	1	2	3	4	5	\bar{x}	SD
zavist/nevoščljivost	31 %	35 %	29 %	4 %	0 %	2,03	0,89
nerazumevanje podjetniške aktivnosti v javnosti	15 %	52 %	29 %	4 %	1 %	2,27	0,76
podcenjevanje podjetniške aktivnosti	13 %	52 %	32 %	3 %	1 %	2,23	0,74
strah pred neuspehom	34 %	41 %	22 %	3 %	1 %	1,90	0,79
priljubljenost prevzeti odgovornost za tveganje	11 %	30 %	29 %	24 %	7 %	2,90	1,09
koruptivnost v družbi	47 %	31 %	12 %	6 %	4 %	1,80	1,01
dostopnost finančnih virov	28 %	41 %	15 %	12 %	5 %	2,20	1,10
birokratske ovire in administrativni postopki	48 %	37 %	12 %	2 %	1 %	1,67	0,78
ustreznost izobraževanja in usposabljanja za podjetništvo	5 %	18 %	37 %	30 %	11 %	3,23	1,04
pomen inkubatorjev in tehnoloških parkov	2 %	9 %	37 %	42 %	10 %	3,43	0,87
uspešni domači in tuji podjetniški zgledi	3 %	8 %	18 %	53 %	20 %	3,80	0,84
geografska lega Slovenije	3 %	6 %	44 %	36 %	10 %	3,43	0,90
želja posameznikov po neodvisnosti	1 %	2 %	25 %	47 %	24 %	3,93	0,85
kakovost delovne sile	6 %	12 %	37 %	38 %	8 %	3,30	0,98
trenutne politične razmere	51 %	37 %	10 %	2 %	2 %	1,63	0,81
trenutne gospodarske razmere	46 %	42 %	7 %	3 %	2 %	1,73	0,87
status podjetnika v družbi	4 %	20 %	50 %	25 %	2 %	3,00	0,79
davčna obremenitev	52 %	36 %	8 %	2 %	2 %	1,60	0,75
odnos javnosti do nadpovprečnih in uspešnih ljudi	11 %	27 %	43 %	17 %	2 %	2,67	0,92

Legenda: 1 – zelo zavira podjetništvo; 2 – zavira podjetništvo; 3 – niti ne zavira niti ne spodbuja; 4 – spodbuja podjetništvo; 5 – zelo spodbuja podjetništvo

Tabela 1: Vpliv dejavnikov na podjetniško aktivnost v Sloveniji

Iz tabele vidimo, da je posameznikova želja po neodvisnosti najpomembnejši dejavnik za odločitev za podjetništvo (povprečna stopnja strinjanja 3,93). Prav tako pomembno prispevajo k temu tudi uspešni domači in tuji podjetniški zgledi (povprečna stopnja strinjanja 3,80), geografska lega Slovenije ter pojav podjetniških inkubatorjev in tehnoloških parkov (povprečna stopnja strinjanja 3,43).

Kot je že bilo ugotovljeno, pa so anketiranci med zaviralnimi dejavniki podjetniške aktivnosti še enkrat izpostavili davčno obremenitev (povprečna stopnja strinjanja 1,60) ter birokratske ovire in administrativne postopke (povprečna stopnja strinjanja 1,67). Vsemu temu pa so dodali tudi trenutne politične razmere (povprečna stopnja strinjanja 1,63). Ne glede na to, da so bili v vzorec zajeti posamezniki z različnim zaposlitvenim statusom, pa pri stopnji značilnosti $\alpha < 0,05$ statistično značilnih razlik v odnosu do posameznih dejavnikov med različnimi anketiranci nismo ugotovili.

5. RAZPRAVA

Dolgoletna gospodarska kriza je močno prizadela vse gospodarske dejavnosti, a kot smo videli, statistični podatki kažejo, da se je okrevanje začelo. Še vedno pa ugotavljamo, da kljub temu, da se je v letu 2013 v primerjavi z letom 2008 število podjetij povečalo, so ta zaposlovala manj oseb (za 7 %) in so ustvarila manjši prihodek od prodaje (za 5 %) [21]. Stanje danes pa je boljše, a ob tem moramo opozoriti, da je to predvsem posledica dobrih rezultatov podjetij in podjetnikov, čeprav se davčno in administrativno poslovno okolje ni izboljšalo, kot bi se moralo, da bi bilo konkurenčno državam, ki so Sloveniji najbolj konkurenčne [22]. To pomeni, da so opažanja naših anketirancev pravilna, saj o tem govorijo tudi predstavniki interesnih združenj s področja gospodarstva. Torej je mnenje anketirancev objektivno. To je v Sloveniji trenutno še posebej aktualno, saj je vlada pripravila nov sveženj davčnih ukrepov, za katere pravi, da razbremenjujejo gospodarstvo in s tem povečujejo konkurenčnost poslovnega okolja [23]. Če na eni strani tako meni vlada, so na drugi strani nasprotnega mnenja predstavniki gospodarstva, ki predlagane ukrepe označujejo kot nove davčne obremenitve. Ti želijo umik ukrepov, saj menijo, da nasprotujejo zavezam, ki so bile dane ob redefiniciji minimalne plače [22]. Glavne spremembe se namreč nanašajo na ukinjanje oz. zmanjševanje olajšav. Tako naj bi bila olajšava na vlaganja v raziskave in razvoj zmanjšana s 100 na 50 %, nadalje bosta črtani olajšava za zaposlovanje brezposelnih oseb ter olajšava za donacije političnim strankam. Še bolj pa bo gospodarstvo prizadelo znižanje olajšave za investiranje z današnjih 40 % na 20 % [24]. Vse to po mnenju predstavnikov gospodarstva pomeni neposredno okrnitev nadaljnjega razvoja podjetij in oviranje odpiranja novih delovnih mest v gospodarstvu. Precej na slabšem bodo namreč podjetja, ki so do sedaj koristila olajšave za investiranje v opremo ter raziskave in razvoj. To so predvsem mala in srednja podjetja, ki predstavljajo hrbtenico rasti novih delovnih mest. Ukrepa bosta prizadela veliko podjetij, saj je olajšava za vlaganja v raziskave in razvoj lani uveljavljajo okoli 750 podjetij, olajšavo za investicije v opremo in neopredmetena sredstva pa kar 19.000 predvsem malih in srednjih podjetij [22]. Nikakor pa ne smemo pozabiti stroškov, ki so povezani z uvedbo davčnih blagajn, ki bodo obvezne od začetka leta 2016.

Vidimo torej, da je to področje različno razumljeno med posameznimi udeleženci na trgu in da bo potrebno še nekaj usklajevanja, ki pa je, tako po našem mnenju kot tudi mnenju anketirancev, za konkurenčnost nujno. Enako velja tudi za področje kreditne aktivnosti bank, kajti anketiranci menijo, da je za večjo konkurenčnost podjetnikov nujna lažja dostopnost do finančnih sredstev. Žal pa Urad za makroekonomske analize in razvoj ugotavlja, da se je

obseg posojil podjetjem, gospodinjstvom in nefinančnim institucijam v letu 2014 znižal za 1,8 milijarde evrov oziroma se je zmanjšal za deset odstotkov v primerjavi z letom prej [25]. Ob tem seveda vsi pričakujejo, da bo Banka Slovenije v skladu s svojimi pristojnostmi dejavno pripomogla k pospeševanju gospodarske rasti in prispevala k zagotavljanju lažjega dostopa do virov financiranja.

Ne glede na povedano pa so zadnji objavljeni podatki Statističnega urada Republike Slovenije spodbudni, saj kažejo, da je kazalnik gospodarske klime tako na mesečni kot letni ravni višji. In sicer je bil kazalnik gospodarske klime 6,1, torej je za 10,1 odstotne točke višji od dolgoletnega povprečja [26]. Avtorici nadalje ugotavljata, da so na zvišanje tega kazalnika vplivali kazalnik zaupanja v predelovalni dejavnosti, kazalnik zaupanja v storitvenih dejavnostih in kazalnik zaupanja v gradbeništvo. Kar pa je bolje, kot so ocenjevali anketiranci v letu 2014, kar se tiče same gospodarske klime in razumevanja podjetništva. K temu pa je lahko prispevalo tudi čedalje opaznejše poročanje o podjetništvu na sploh. Opazne so bile tudi aktivnosti, ki so bile izvedene po osnovnih in srednjih šolah v povezavi z razvijanjem podjetniškega razmišljanja. Ravno to pa so v naši raziskavi izpostavljali tudi anketiranci, saj so to ugotovitev navedli med dejavniki, ki bi po njihovem mnenju prispevali k večji podjetniški aktivnosti posameznikov in boljšemu razumevanju podjetnikov v družbi. Kot navajata Omerzel Gomezelj in Kušce [27], torej k podjetniški aktivnosti prispevajo tudi želja po neodvisnosti, potreba po kontroli, pripravljenost prevzemati tveganje, znanje in informiranost ter prepoznavanje priložnosti. Slovencem pa naj bi po mnenju anketirancev primanjkovalo predvsem pripravljenosti za prevzemanje tveganja.

6. ZAKLJUČEK

Na nagnjenost k podjetništvu nedvomno poleg osebnostnih lastnosti vpliva tudi spodbudno gospodarsko in politično okolje. A kot vidimo, so pred vsemi nami vedno novi izzivi, ki se jim je potrebno prilagajati, če želimo, da ohranjamo konkurenčnost gospodarstva. To pa velja v prvi vrsti za podjetnike same, potem pa tudi za zakonodajalca, bančni in šolski sistem ter ne nazadnje tudi posameznike.

REFERENCES

- [1] Antončič, B. et al. (2002) *Podjetništvo*, GV Založba, Ljubljana, str. 27.
- [2] Antončič, B. et al. (2002) *Podjetništvo*, GV Založba, Ljubljana, str. 29-30.
- [3] Gomezelj Omerzel, D. (2010) *Podjetništvo in znanje*, Fakulteta za management, Koper, str. 17.
- [4] Glas, M. et al. (2000) *Podjetništvo – izziv za 21. stoletje*, GEA College, Ljubljana, str. 143.
- [5] Jagodič, G., Dermol, V. (2012) *Biti podjeten, biti inovativen – biti podjetnik*, Mednarodna fakulteta za družbene in poslovne študije, Celje, str. iii.
- [6] Antončič, B. et al. (2002) *Podjetništvo*, GV Založba, Ljubljana, str. 31-32.
- [7] Gomezelj Omerzel, D., Kušce, I. (2012) The influence of personal and environmental factors on entrepreneurs' performance, *Kybernetes*, Vol. 42, No. 6, str. 908-909.
- [8] Pšeničny, V. (2000) *Podjetništvo: od podjema do rasti*, Visoka šola za podjetništvo, Portorož, str. 28.
- [9] Antončič, B. et al. (2002) *Podjetništvo*, GV Založba, Ljubljana, str. 21-32.

- [10] Gomezelj Omerzel, D., Kušce, I. (2012) The influence of personal and environmental factors on entrepreneurs' performance, *Kybernetes*, letn. 42, št. 6, str. 911.
- [11] Crnogaj, K., Rebernik, M. (2013) *Podjetniška politika in podporno okolje za razvoj podjetništva*, *Management*, letn. 8, št. 4, str. 309.
- [12] *Mozaik poslovnih statistik* (2015), Ljubljana, Statistični urad Republike Slovenije, str. 8.
- [13] *Informacije o številu novo registriranih poslovnih subjektov in številu izbranih poslovnih subjektov po skupinah* (2015) Spletna stran: http://www.ajpes.si/Registri/Poslovni_register/Porocila/Zadnje_porocilo, citirano 10.11.2015 ob 20.10 uri.
- [14] Antončič, B. et al. (2002) *Podjetništvo*, GV Založba, Ljubljana, str. 409.
- [15] Rebernik, M., Tominc, P., Karin Sirec, R. (2005) *Razvojne ambicije posojetnikov in podjetnic v Sloveniji*, *Naše gospodarstvo*, letn. 51, št. 1/2, str. 31-32.
- [16] Rebernik, M., Tominc, P., Karin Sirec, R. (2005) *Razvojne ambicije posojetnikov in podjetnic v Sloveniji*, *Naše gospodarstvo*, letn. 51, št. 1/2, str. 32.
- [17] Kalton, G., Vehovar, V. (2001) *Vzorčenje v anketah*, Fakulteta za družbene vede, Ljubljana, str. 169.
- [18] Bregar, L., Ograjenšek, I., Bavdaž, M. (2005) *Metode raziskovalnega dela za ekonomiste: izbrane teme*. Ekonomska fakulteta, Ljubljana, str. 43, 47.
- [19] Kalton, G., Vehovar, V. (2001) *Vzorčenje v anketah*, Fakulteta za družbene vede, Ljubljana, str. 170.
- [20] Bregar, L., Ograjenšek, I., Bavdaž, M. (2005) *Metode raziskovalnega dela za ekonomiste: izbrane teme*. Ekonomska fakulteta, Ljubljana, str. 44-45.
- [21] *Mozaik poslovnih statistik* (2015), Ljubljana, Statistični urad Republike Slovenije, str. 7.
- [22] *Gospodarstvo Cerarja in Mramorja poziva k umiku predlagane davčne reforme* (2015) Spletna stran: <http://www.vecer.com/clanek/201511166158064>, citirano 16.11.2015 ob 15.20 uri.
- [23] *Davčna reforma: manjše olajšave za raziskave in razvoj, uvedba olajšave za izplačevanje uspešnosti* (2015) Spletna stran: <http://www.rtvsllo.si/gospodarstvo/davcna-reforma-manjse-olajsave-za-raziskave-in-razvoj-uedba-olajsave-za-izplacevanje-uspesnosti/378359>, citirano 12.11.2015 ob 14.30 uri.
- [24] *"Mramorjeva reforma bo še pospešila selitev kapitala v tujino"* (2015) Spletna stran: http://www.siol.net/novice/gospodarstvo/2015/11/davcna_reforma_dusan_mramor.aspx?format=json&hide_hf=1&mob=1&os=ios&ver=2.4, citirano 12.11.2015 ob 14.00 uri.
- [25] *Umar: Razmere na trgu dela boljše, nižja kreditna aktivnost bank* (2015) Spletna stran: <http://www.rtvsllo.si/gospodarstvo/umar-razmere-na-trgu-dela-boljse-nizja-kreditna-aktivnost-bank/357923>, citirano 12.11.2015 ob 14.05 uri.
- [26] Čertanec, B., Kozina, B. (2015) *Gospodarska klima oktobra 2015 na mesečni in letni ravni višja*, Spletna stran: <http://www.stat.si/StatWeb/prikazi-novico?id=5548&idp=16&headerbar=14>, citirano 10.11.2015 ob 12.11 uri.
- [27] Gomezelj Omerzel, D., Kušce, I. (2012) *The influence of personal and environmental factors on entrepreneurs' performance*, *Kybernetes*, letn. 42, št. 6, str. 911.